

Zapisnik 6. sestanka Strateške skupine za družbene vidike digitalizacije pri Slovenski digitalni koaliciji

Datum in lokacija: petek, 21. januar 2022, videokonferenca <https://meet.jit.si/>

Trajanje: 13:00 – 14:30

Prisotni: Mladen Bijeljac (Sveta za elektronske komunikacije), Arian Debeljak (Mestna občina Ljubljana), izr. prof. dr. Dan Podjed (Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti), Maša Malovrh (Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo), Ana Pejić (DIH Slovenija, namesto Igorja Zorka, GZS), Sabina Popit (Mestna občina Ljubljana), Tjaša Štamcar (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, namesto državne sekretarke mag. Moniko Kirbiš Rojs), Mojca Štruc (Služba vlade RS za digitalno preobrazbo), Blaž Urbanč (Svet za elektronske komunikacije), Boštjan Vilhar (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko) in mag. Simon Delakorda (Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo).

Drugi vabljeni: dr. Polonca Blaznik (Ministrstvo za javno upravo), Matej Cerar (Mestna občina Ljubljana), Borut Čampelj (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport), dr. Nina Gržinič Frelj (Služba Vlade RS za digitalno preobrazbo), Peter Grum (Ministrstvo za javno upravo), Jaka Repanšek (Strateška skupina za digitalno regulativo in okolje), Aleš Vidmar (Ministrstvo za javno upravo) in Igor Zorko (Gospodarska zbornica Slovenije).

PREGLED SPREJETIH SKLEPOV

AD1) Potrditev zapisnika 5. sestanka Strateške skupine za družbene vidike digitalizacije z dne 17. decembra 2021 s strani takrat prisotnih
Sprejeti sklep št. 6-1: Arian Debeljak, Dan Podjed, Sabina Popit, Mojca Štruc in Simon Delakorda so potrdili zapisnik.
AD2) Razprava s Službo Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko na temo umestitve področja digitalne vključenosti v Program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 (CP 1: Pametna Evropa).
Simon Delakorda je uvodoma predstavil ključne ugotovitve in podatke za Slovenijo, ki so bili zbrani v okviru raziskave javnega mnenja Eurobarometer Digital rights and principles. Prosojnice so dostopne na https://www.informacijska-druzba.org/wp-content/uploads/2022/02/Eurobarometer-Digital-Rights-and-Principles.pdf .
Sledila je predstavitev ga. Tjaše Štamcar, v kateri je izpostavila naložbe Načrta za okrevanje in odpornost v digitalno preobrazbo zdravstva, gospodarstva in javnega sektorja ter potek priprave programa za izvajanje

Evropske kohezijske politike. V povezavi z družbenimi vidiki digitalizacije sta v izhodiščih programa navedena dva specifična cilja in sicer 1.4 (izkoriščanje prednosti digitalizacije za državljane, podjetja, raziskovalne organizacije in javne organe ter 2.1 (izboljšanje digitalne povezljivosti). Služba vlade RS za digitalno preobrazbo pripravlja strateški okvir za omenjene cilje, ki naj bi predstavljal podlago za opredelitev naložb. Pogajanja o višini sredstev za vsebine digitalnega v okviru VFO so na Vladi še v teku. SVRK trenutno izvaja prvi krog zbiranja predlogov s strani deležnikov, konec februarja bo objavljen osnutek programa s predvidenimi ukrepi.

Sabina Popit je poudarila, da se občine vidijo predvsem v specifičnem cilju 1.4 pri projektne povezovanju s podjetji, RRI in akademsko sfero ter NVO in občani pri krepitvi IK infrastrukture, kompetenc in razvoja. Vertikalne ali področne vsebine (trajnostna mobilnost, okolje, energetska oskrba, ...) pa kot področne vertikale same po sebi vključujejo digitalizacijo kot sestavni del »pametnejšega« upravljanja teh zadev v mestu.*

*(Dodatno pojasnilo Sabine Popit posredovano k predlogu zapisnika: »Vedno namreč trčimo ob isto nerazumevanje osnovnih potreb in jih mešamo z vsebinami oziroma področnimi vertikalami upravljanja z mestom. Mobilnost v mestih je globoka bolečina vseh mest in digitalizacija lahko izboljša upravljanje. Vendar mora biti poleg digitalnih komponent, ki jih vnese obnova kolesarskih poti, kjer se namesti števec kolesarjev, zagotovljeno še precej več. IoT čez CB na MJU ali pa Open data recimo OPSI so samo koščki. V mestih potrebujemo več infrastrukture za podporo odločanju na podlagi teh podatkov, obveščanju ali bolje komuniciranju s specifičnimi uporabniki in nam samo IoT brez ljudi in OPSI ne zadostuje. Urbane digitalne platforme, v katere se usmerjamo – Kranj, Lj, Celje, bi naj omogočile več – uporabnik ima identiteto, ima kanale komuniciranja, dash borde v podporo odločanju itd. In ta del bomo tudi preko ZMOS nekako artikulirali in skušali artikulirati tudi urbane digitalne platforme v Osnutku S5 – kjer so trenutno spet samo omenjene, ko pa se govori o Ekosistemu pametnega mesta, pa se spet vrtimo okoli pametnih svetilk, senzorjev za starejše in števcih prometa. Je pa trajnostna mobilnost prioriteta vertikala zagotovo.«)

Dan Podjed je poudaril pomen ravnotežja med analognim in digitalnim. Digitalizacija nas ne sme zatirati ampak osvobajati. Vse več bo pametnih naprav (ocena do 10 pametnih naprav na človeka), zato je potrebno slediti načelu umirjenih tehnologij, ki nas podpirajo, opolnomočajo in nam pomagajo.

Mladen Bijeljac je opozoril, da zakonodaja ne sledi ustrezno spremembam, ki jih narekuje digitalizacija in da bi SVRK moral vzpostaviti širšo mrežo komunikacije z deležniki za bolj odprt in vključujoč proces programiranja kohezijske politike.

Blaž Urbanč je izpostavil problematiko dostopnosti spletišč in pomanjkanje družbene odgovornosti v procesih digitalne preobrazbe. Konkreten izziv predstavlja minimalna harmonizacija zakonodaje, ki ne sledi

smernicam glede spletne dostopnosti. Marsikatera občina tega ne naslavlja ustrezno. Zagotoviti je potrebno namenska sredstva za dostopnost spletnih strani občin.

Maša Malovrh pozdravila vključitev horizontalnega omogočitelvenega pogoja v izhodišče programa, ki se nanaša na upoštevanje listine o pravica invalidov in pomeni zagotavljanje enakosti v dostopu do digitalnih vsebin in storitev. V izhodišču programa za izvajanje Evropske kohezijske politike je premalo poudarjena vloga civilne družbe in nevladnih organizacij. Dejala je, da bi morala Služba za digitalno preobrazbo v strateško načrtovanje v večji meri vključevati potrebe in pričakovanja občin in nevladnih organizacij. V nasprotnem primeri bo k človeku usmerjena digitalna preobrazba samo črka na papirju.

Simon Delakorda je predlagal, da se med strateška izhodišča programa uvrsti tudi prenovljeno Strategijo digitalna Slovenija 2030. Kot podlago za opredelitev ukrepov iz naslova specifičnega cilja 1.4 se naj upošteva strateško prioriteto Digitalna vključenost v omenjeni strategiji. Slednje so nevladne organizacije izpostavile tudi na posvetu o programskih dokumentih za izvajanje evropske kohezijske politike (<https://www.informacijska-druzba.org/2021/12/15/posvet-o-programskih-dokumentih-za-izvajanje-evropske-kohezijske-politike-2021-2027/>). Spomnil je, da so nevladne organizacije opozorile na nujnost povečanja naložb v družbene segmente digitalne preobrazbe v sporočilu za javnost (<https://www.informacijska-druzba.org/2021/11/19/slovenija-mora-povecati-nalozbe-v-druzbene-segmente-digitalne-preobrazbe-v-okviru-evropske-kohezijske-politike-2021-2027/>). Kot dodaten ukrep za izkoriščanje prednosti digitalizacije za državljane je predlagal vzpostavitev Digitalnega središča nevladnih organizacij Slovenije, katerega programi in projekti bodo prispevali h vključujoči digitalni družbi, krepitvi digitalnih kompetenc in zaupanju prebivalstva v digitalni prostor v okviru poslanstva in družbene vloge nevladnih organizacij.

Tjaša Štamcar je na pobude in predloge deležnikov odgovorila, da so v okviru specifičnega cilja 1.4 prioritete in vsebine programa še odprte in da bodo pri programiranju upoštevani tudi teritorialni (regionalni) pristopi.

Sabina Popit je poudarila, da se občine vidijo predvsem v specifičnem cilju 1.4 pri projektnemu povezovanju s podjetji in občani na področju prometa, trajnostne mobilnosti, podpore pri krepitvi infrastrukture, kompetenc in razvoja.

Sprejeti sklep št. 6-2: Simon Delakorda pripravi zapisnik razprave in ga dopolnjenega s strani prisotnih na sestanku posreduje na Službo vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko kot referenčno gradivo za opredelitev ukrepov specifičnega cilja 1.4 (izkoriščanje prednosti digitalizacije za državljane, podjetja, raziskovalne organizacije in javne organe) v programu za izvajanje Evropske kohezijske politike.

AD3) Pripombe deležnikov strateške skupine na osnutek Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDVKlj) v javni razpravi.

Deležniki strateške skupine so v zvezi z osnutkom Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti v javni izpostavili naslednje pripombe:

Mladen Bijeljac je povedal, da v Svetu za elektronske komunikacije pozdravljajo predlog zakona, v katerem pa med ciljnimi skupinami pogrešajo ranljive skupine (npr. socialno šibke družine). Med rešitvami zakona manjka zagotavljanje enakega dostopa za marginalizirane skupine. Alternativno digitalnemu bonu bi lahko predstavljale subvencije, ki bi bile prilagojene potrebam ciljnih skupin. Predlog zakona ne omenja obstoječih praks nevladnih organizacij na področju recikliranja in donacije računalnikov ranljivim skupinam. Neobičajno je tudi, da se ukrep za izvedbo digitalnega bona umešča v zakon.

Dan Podjed je izpostavil, da mora biti digitalni prehod enak za vse in da je potrebno poskrbeti za tiste, ki so zapostavljeni. V nasprotnem primeru se bodo razlike le še poglobljale. Sporno je določilo predloga zakona, po katerem so do digitalnega bona za nakup osnovne računalniške opreme upravičeni samo študenti naravoslovnih in tehničnih smeri, ne pa tudi družboslovnih.

Blaž Urbanč je opozoril, da do digitalnega bona niso upravičeni invalidi in gibalno ovirani. Na seznam upravičenih stroškov za unovčitev digitalnega bona je potrebno dodati tudi nakup licenčne programske opreme, ki je prav tako nepogrešljivo orodje pri javnem in zasebnem delu.

Mlade Bijeljac je k temu dodal še nakup spletnih tečajev za krepitev digitalnih kompetenc.

Maša Malovrh je dodala, da je potrebno 12. člen dopolniti z ukrepom »spodbuda za dvig digitalne dostopnosti«.

Simon Delakorda je povedal, da tudi nevladne organizacije opozarjajo na enake pomanjkljivosti predloga zakona kot predhodniki. K temu je dodal še pomanjkljivo opredelitev digitalnih kompetenc, ki so zožene na znanja in spretnosti, premalo konkretizirano spodbujanje digitalne vključenosti v kontekstu socialne pravičnosti in zelenega prehoda ter širitev upravičenosti do subvencij za nabavo ali posodobitev računalniške opreme na širši krog nevladnih organizacij. Opozoril je tudi na ne vključevanje nevladnih organizacij v pripravo predloga zakona ter na napačno oceno stanja v povezavi z napredkom Slovenije na DESI indeksu. Celoten seznam pripomb Mreže nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo na ZSDVKlj je objavljen na <https://www.informacijska-druzba.org/2022/01/24/pripombe-na-predlog-zakona-o-spodbujanju-digitalne-vkljucenosti/>.

IZPOLNJENI SKLEPI PREDHODNIH SESTANKOV

I. Dopis Službi vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko za sestanek v januarju glede digitalne vključenosti v izvedbenem načrtu evropske kohezijske politike.

Sklep št. 5-2: Člani strateške skupine so pripravili predloge lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij v povezavi z digitalno preobrazbo družbe v okviru specifičnega cilja 1.4 (izkoriščanje prednosti digitalizacije za državljane, podjetja, raziskovalne organizacije in javne organe).

Sklep št. 5-3: Usklajeno in poslano je bilo vabilo za mag. Moniko Kirbiš Rojs, državno sekretarko na SVRK, za sestanek s strateško skupino na temo izvedbenega načrta evropske kohezijske politike.

II. Rezultati Eurobarometra Digital rights and principles - podatki za Slovenijo.

Sklep 5-4: Predstavljen je bil podrobnejši povzetek rezultatov Eurobarometra Digital rights and principles za obravnavo na sestanku strateške skupine.

III. Vključevanje deležnikov v strateško skupino

Sklep 5-5: G. Mladen Bijeljac in g. Blaž Urbanč iz Sveta za elektronske komunikacije sta sprejela vabilo in se vključila v strateško skupino.

IV. Težave pri uporabi videokonference <https://meet.kersnikova.org/> prek omrežja HKOM

Sklep 5-6: Odpravljene so težave s sliko in zvokom pri delovanju videokonferenčnega sistema <https://meet.jit.si/> s strani uporabnikov omrežja HKOM.

RAZNO

I. Razno

Pod točko razno člani in članice strateške skupine niso obravnavali dodatnih tem ali vprašanj.

NASLEDNJI SESTANEK STRATEŠKE SKUPINE

Naslednji sestanek strateške skupine bo potekal v **petek, 18. februarja 2022 ob 13h** prek videokonference <https://meet.jit.si/>. Sestanki strateške skupine potekajo vsak 3. petek v mesecu ob 13h.

Zapisnik pripravil mag. Simon Delakorda (Mreža NVO-VID) 8. februarja 2022.

Dopolnila posredovala Mojca Štruc (Služba vlade za digitalno preobrazbo) 9. februarja 2022.

Dopolnila posredovala Sabina Popit (Mestna občina Ljubljana) 9. februarja 2022.